

# Regioner Hemslöjd Tillgänglighet

Sammanfattande PM från Kulturrådets dialoger inom kultursamverkansmodellen våren 2023 med fokus: *hemslöjd* och *tillgängligt kulturliv*

# Inledning

Kultursamverkansmodellen är central för att nå de nationella kulturpolitiska målen. Kulturrådets arbete med kultursamverkansmodellen syftar till att utveckla och skapa samsyn och förtroende mellan de olika nivåerna i modellen, tydliggöra roller och att öka den gemensamma kunskapen om regionernas och kommunernas förutsättningar och behov. Under året har ytterligare ett steg tagits i samverkansrådets gemensamma lärande i och med att en part deltagit i de regionala dialogerna.

Kulturrådet har löpande förenklat uppföljningen för regionala konst- och kulturverksamheters måluppfyllelse och utveckling. Den så kallade kvalitativa uppföljningen kompletteras numer genom att vi följer upp de centrala områdena samtidigt som vi samarbetar med regionerna kring kunskapsuppbyggnad och främjande insatser, till exempel genom tematiska undersökningar och årliga dialoger. Syftet med att samlat lyfta särskilda frågor av kulturpolitisk vikt eller något av modellens kulturområden vid dialogerna är att öka och aktualisera kunskapsutbytet och skapa underlag för kommande insatser.

Inom ramen för Kulturrådets sektorsansvar för tillgänglighet inom kulturområdet har vi under 2023 lyft dessa perspektiv i de regionala dialogerna.

# Innehåll

Årliga regionala dialoger.....	4
Bakgrund.....	4
Sammanfattning av samtalen .....	5
Hemslöjdsfrämjande verksamhet.....	7
Hemslöjd i kultursamverkansmodellen .....	7
Sammanfattning av samtalen om hemslöjd.....	7
Nationell överblick.....	8
Tillgängligt kulturliv.....	9
Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar .....	9
Sammanfattning av samtalen om tillgänglighet .....	10
Kulturrådets arbete med tillgänglighet .....	13

# Årliga regionala dialoger

## Bakgrund

Kulturrådet genomför två samtal per år med varje regional kulturförvaltning inom i kultursamverkansmodellen. I samband med dessa, ”dialoger” på våren och ”avstämningar” på hösten, besöker Kulturrådet också ett antal regioner. Vid dessa tillfällen erbjuds möjlighet att besöka kulturverksamheter och institutioner, träffa kommunala kulturchefer och prata om kulturpolitik och gemensamma frågor i en bred kontext.

Dagordningen för de regionala samtalen sätts gemensamt mellan Kulturrådet och regionerna. Generellt avhandlar samtalen aktuella kulturpolitiska frågor i respektive region, de utpekade konst och kulturområdena samt de samfinansierade regionala konst- och kulturverksamheterna. Kulturrådet lyfter dessutom ett par specifika frågor i samtliga dialoger varje år. Det bidrar till att aktualisera det gemensamma kunskapsläget, och främjandearbetet inom modellen.

## Särskilda frågor under dialogerna 2023 – hemslöjd och tillgänglighet

Under våren 2023 så lyfte Kulturrådet samverkansområdet **främjande av hemslöjd** specifikt. Vid merparten av dialogerna deltog Nämnden för Hemslöjdsfrågor (NFH), genom kanslichefen Friedrike Roedenbeck. Det har varit ett nytt sätt att främja och följa upp ett kulturområde tillsammans med en part i samverkansrådet. Kulturrådet bedömer att detta nya arbetssätt har bidragit till ökat gemensamt lärande, och inte minst till ökad kunskap till Kulturrådet. Sammantaget bidrar detta och liknande arbetssätt till bättre förutsättningar att uppnå målen inom samverkansmodellen.

Utöver det lyftes **tillgänglighet i kulturlivet** i samtalen med samtliga regioner. Ett tema som även lyftes i dialogerna 2019. Då låg fokus på fysisk tillgänglighet, enkelt avhjälpna hinder samt tillgänglighet på webb i regioner och kulturverksamheter. 2021 handlade samtalen om ett bredare perspektiv utifrån delaktighet oavsett funktionsförmåga.

Under denna års dialoger (2023) var utgångspunkten en enkätstudie som gjorts på uppdrag av Kulturrådet, (se rapporten [Tillgängligt kulturliv – kulturorganisationers arbete med funktionshindersfrågor](#)).

Syftet med att regelbundet, det vill säga ungefär vart annat år, ta med detta perspektiv i samtliga dialoger är att utbyta kunskap med regionerna och få en aktualiserad bild av det regionala arbetet vad gäller tillgänglighet, inkludering och delaktighet inom kulturlivet.

## Sammanfattning av samtalen

Dialogerna med respektive region kan lyfta olika frågor och behandlar ofta regionspecifika frågor eller särskilda verksamheter. Dessa går naturligtvis inte att sammanfatta och lämnas utanför denna sammanställning.

Flera frågor lyfts emellertid i flera dialoger utifrån liknande perspektiv. Nedan följer en sammanfattning av vad som fångats upp i dialogerna under våren 2023.

### Ekonomiska orosmoln

I många av samtalen lyftes varningsflaggor för effektiviseringskrav och sena budgetprocesser inför 2024. Regionerna rapporterade också att många kommuner står inför neddragningar. Kulturförvaltningarna måste därför än mer än tidigare fundera över regionens roll som kompletterande och/eller kompensatorisk inom kulturpolitiken och hur de ska prioritera insatser för att säkerställa tillgången till professionell konst och kultur i länen.

Detta gäller i hög grad barn- och ungas rätt till kultur, men även äldres tillgång till kultur och spridning av kultur i små kommuner och glesbygd. Kommunernas kapacitet att ta emot regionala insatser och utbud påverkas tydligt *både* av tillgång till kommunala kulturmedel och av tillgång till personella resurser, lokaler och liknade resurser.

Kulturverksamheters ökade kostnadsläge på grund av det ekonomiska läget, utan indexuppräknings som kompenserar detta slår också hårt, särskilt mot institutioner med egna (stora) lokaler och fast personal.

### Ny politik och armlängds avstånd

Nya politiker och nämnder kom på plats efter årsskiftet 2022/2023 (efter valet 2022). Detta har inneburit att tjänstepersoner och politiker som är nya i sina roller behövt finna sig till rätta. Tjänstepersoner såväl som politiker kan ha flera olika roller och ansvar, i till exempel valda församlingar och i politiskt tillsatta styrelser för kulturverksamheter.

Eftersom inte alla politiker har erfarenhet från kulturområdet ställer det krav på den regionala administrationen att bidra med kompetensutveckling. Många regioner uppger i dialogerna att de arbetat med detta, samt med att stärka systemförståelsen inom kulturlivet på regional och nationell nivå. Mycket fokus har lagts på hur politiker bör beakta och främja armlängds avstånd och konstnärlig frihet.

### Översyn av de regionala bidragen i flera fall

Bidragsöversyner har genomförts, genomförs just nu eller är på gång i ett flertal regioner. Generellt görs de med syfte att uppnå större relevans, träffsäkerhet och för att öka transparensen. Ofta byggs nya arbetssätt som tydligare säkrar principen om armlängds avstånd.

### Barn och unga i fokus

Barn och ungas tillgång till- och delaktighet i kulturlivet är fortsatt i fokus för regionerna. Delvis som ett av de viktigaste prioriteringsområden efter pandemin då barns och ungas

tillgång till konst och kultur minskade drastiskt. *Likvärdig tillgång* är ofta ledord och det är tydligt att behövs förstärkt uppföljning och insatser för att uppnå detta. De olika styrvåren måste i än högre grad än tidigare samverka och prioritera på ett klokt sätt när resurserna för kulturen befaras krympa.

### Återhämtning i Kulturlivet – publiken tillbaka, eller?

De flesta regioner rapporterar att publik och deltagare har återvänt i hög grad efter pandemin, men inte överallt och inte hos alla regionala kulturverksamheter. Detta speglar resultaten i rapporten *Kulturvanor 2022* från Myndigheten för kulturanalys om besöksaktiviteter efter pandemin. Rapporten visar att andelen som tagit del av kulturutbudet och flera besöksaktiviteter är lika hög 2022 som före pandemin, men med vissa skillnader. Exempelvis verkar det som besök på bibliotek, historisk sevärdhet och klassiska konserter återhämtat sig. Andelen som gått på rock/popkonsert är högre än innan pandemin, medan andelen som gått på bio och teater, besökt museum och utställningar inte återgått till samma nivå som före pandemin.<sup>1</sup>

### Krisberedskap

Krisberedskap är en aktuell fråga som många regioner lyfte i dialogerna. Vissa har fått särskilda uppdrag, ofta från Länsstyrelsen att ingå i arbetsgrupp som ska beakta vilket kulturarv i länet som behöver särskilt skydd i händelse av krig eller liknande.

Medvetenheten om kulturlivets sårbarhet och viktiga roll i tider av kris är stor. Denna har till del uppstått som en följd av pandemin. Kunskapen verkar särskilt ha stärkts hos de regionala företrädare som deltog vid World Summit on Arts & Culture som handlade om konstnärlig frihet och konstnärers villkor. Det handlar bland annat om kunskap om risken för ökad självzensur, om behovet av stärkt beredskap kring bemötande och medieträning samt om behovet av att både säkerställa kulturarv och att hålla kulturlivet i gång i händelse av kris.

### Kultursamverkansutredningen

Självfallet är utredningen av kultursamverkansmodellen något som engagerar och regionerna beskrev att de funderar mycket på vad betänkandet kan komma att innebära – både inom förvaltning och hos politiken.

---

<sup>1</sup> <https://kulturanalys.se/publikation/kulturvanor-2022/>

# Hemslöjdsfrämjande verksamhet

## Hemslöjd i kultursamverkansmodellen

Inom kultursamverkansmodellen är hemslöjd ett litet område med små resurser men som når ut brett, dvs når många olika målgrupper oberoende av ålder, kön, geografisk placering och socioekonomiska förutsättningar.

Hemslöjdsområdets nationella infrastruktur finns framför allt just på regional nivå och består av ett 60-tal hemslöjdskonsulenter och regionala utvecklare över hela landet. Dessa samordnar och utvecklar den statligt finansierade slöjdverksamheten. Deras titlar varierar mellan länshemslöjdskonsulent, verksamhetsutvecklare slöjd och konsthantverk, utvecklare hemslöjd samt slöjd- och formkonsulent. Huvudmän för de regionala konsulenterna kan vara en region, ett länsmuseum eller en ideell hemslöjdsförening. Utformningen av deras uppdrag och verksamhet skiljer sig därför åt beroende på huvudmannskapet.

Konsulenterna/utvecklarna arbetar med både fritidsslöjdare och yrkesverksamma slöjdare/hantverkare och har ett brett nätverk. De förmedlar kunskap om material, redskap och slöjdtekniker. De kan tipsa om kurser, pågående utställningar och var du finner slöjdprodukter. En viktig del är att skapa förutsättningar för barns och ungas slöjdande genom att utbilda handledare och pedagoger inom området.

## Sammanfattning av samtalen om hemslöjd

Det är tydligt att det finns ett stort behov av att diskutera frågor kopplade till främjande av hemslöjd i en vidare kulturell kontext. De olika kulturområdena och konstformerna inom förordningen ses och hanteras generellt inte alltid på ett likvärdigt sätt. Olika områden kan ha olika behov vilket kräver en djupare förståelse för och kunskap om varje område. Kulturrådet bedömer att en gemensam punkt om hemslöjdsområdet vid samtliga dialoger tillsammans med *Nämnden för hemslöjdsfrågor* gav kvalitativa samtal som i sig verkade främja ny kunskapsuppbyggnad och ett ömsesidigt lärande. Vid knappt hälften av dialogerna fanns även regionalt sakkunniga (konsulenter/ utvecklare inom slöjd) närvarande vilket ytterligare stärkte dialogerna.

### Barn och unga, arrangörer samt professionella slöjdares förutsättningar

Frågor som lyfts vid samtliga dialoger är regionernas arbete inom slöjdförämjande med barn och unga, stöd till arrangörskap och möjligheten för yrkesverksamma slöjdare att söka projektmedel från regionen. Utifrån dessa diskussionspunkter kan konstateras att slöjd tenderar att vara ett väldigt litet område inom kulturskolorna vilket även Kulturrådets statistik bekräftar.

Svårigheterna för ämnet slöjd att ta sig in i kulturskolan innebär stora ansträngningar för konsulenter och utvecklare då i stället andra strukturer för verksamhet med barn och unga måste utvecklas. Merparten av konsulenter och utvecklare inom slöjdområdet arrangerar fortbildningar för slöjdhandledare och lärare. Inom andra kulturområden brukar vikten av kulturskolan som ett led i att stimulera och utveckla framtida yrkesverksamma framhållas som ett starkt argument för verksamheten.

Stöd till arrangörskap och möjligheten att söka projektmedel från regionerna till främjande och utveckling av området slöjd har generellt sett sämre möjligheter än andra kulturområden inom samverkansmodellen enligt dialogerna. Synen på möjligheten att fördela projektmedel över huvud taget skiljer sig starkt åt mellan regionerna.

Att gemensamt utifrån olika perspektiv och kunskap förflytta frågor och tillsammans utveckla är effektivt och långsiktigt hållbart. I övrigt framstår biblioteken som den flitigast förekommande externa arrangören av slöjdevenemang i regionerna. Residens inom slöjd framhölls som en bra och fungerande form av arrangörskap.

Yrkesverksamma slöjdares situation diskuterades. I samtalen framkom då att det av regionerna ses som svårt att bedöma slöjdares kompetens då deras kunskaper ofta förvärvats utanför högskolans värld. Traderandet av slöjdtraditioner och tekniker sker på ett differentierat sätt, exempelvis via gesäll/ mästarbrev, folkhögskolor och yrkesutbildningar.

Några regioner lyfte att de vill verka för och är intresserade av att bidra till organisering av yrkesverksamma slöjdare i en bransch. S-P-O-K (samtida produktion och konsumtion) har tillsammans med flera regioner startat hubbar vilket är mycket intressant och utvecklande för områdena slöjd och form. I sammanhanget kan Nämnden för hemslöjdsfrågor med nationell överblick och framför allt Kulturrådet bidra i frågor som till exempel rör Kulturella och kreativa branscher och MU avtalets tillämpning inom området.

## Nationell överblick

Vid frågan om Nämnden för hemslöjdsfrågors roll framkom det tydligt att både de regionala kulturförvaltningarna och hemslöjds konsulenter/verksamheterna ser det som mycket viktigt att det finns en sakkunnig myndighet som har den nationella överblicken. Det ger området större synlighet, främjar utvecklingen och bidrar även med bland annat fortbildning och nationella stöd till övrig hemslöjdsverksamhet och slöjdprojekt i hela landet.

Enligt Myndigheten för Kulturanalys är slöjd/hantverk ett kulturområde som runt 40 procent av befolkningen är mycket eller ganska intresserade av. Intresset för hemslöjd har präglats av stabilitet och har inte förändrats nämnvärt under de senaste tio åren.

Utövandets av slöjd och hantverk präglas också av stabilitet över tid. Pandemin bidrog till en marginell ökning under 2020 som sedan inte fortsatte vidare in i 2021. Under 2021 sysslade närmare hälften av invånarna med hemslöjd någon gång under året, och en



tiondel slöjdade en eller flera gånger i veckan. Vissa grupper slöjdar mer än andra. Tydligast är att kvinnor och äldre är mer aktiva slöjdare. Analysen visar att socioekonomiska faktorer utövar litet inflytande samtidigt.

Hemslöjd är en hantverksmässig tillverkning av bruks- eller prydnadsföremål för eget behov eller till försäljning. *Nämnden för hemslöjdsfrågor* är en statlig myndighet med uppdrag att främja området, dvs skapa förutsättningar och understödja utveckling av hemslöjd i hela landet. Enligt myndighetens regleringsbrev ska den ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att stärka förnyelsen och utvecklingen av hemslöjd ur såväl ett kultur- som ett närings- och hållbarhetsperspektiv och därmed tillvarata och utveckla hemslöjdens materialkunskap, teknikkunskap, formspråk, tradition och kvalitet samt öka barns och ungdomars intresse för utövande av olika slöjdtekniker. Viktiga samarbetsparter för myndighetens arbete är landets regioner, civilsamhällets organisationer och andra kulturmyndigheter.

Myndighetens arbete utgår från ett brett kulturbegrepp där slöjdens roll i samhället speglar den tid vi lever. Nämnden för hemslöjdsfrågors vision säger att slöjd och hantverk ska ha en stark och självklar ställning i hela landet, där den traderade kunskapen, i mångfalden av uttryck, i egenmakten och görandet kan visa vägar mot ett hållbart samhälle. (Läs mer [här](#))

Nämnden för hemslöjdsfrågor deltar även i det samverkansråd regeringen utsett för att samordna de nationella kulturpolitiska intressena inom ramen för kultursamverkansmodellen. Myndigheten fördelar även statligt stöd direkt till hemslöjdsverksamhet genom verksamhets- och organisationsbidrag samt årliga projektbidrag.

# Tillgängligt kulturliv

## Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar

Med tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar menar vi att alla - oavsett funktionsförmåga - ska ha lika stor rätt och möjlighet att delta i, ha inflytande över och vara delaktiga i kulturlivet. Funktionshinder och funktionsnedsättning är två olika saker. Funktionshinder är inte en egenskap hos en person. Det är i stället miljön som kan vara funktionshindrande. Det kan handla om brister i tillgänglighet till exempelvis offentliga lokaler och information, eller om olika hinder inom en organisation.

Funktionsnedsättning betyder, enligt Socialstyrelsens termbank, att en person har en nedsättning av funktionsförmåga, som kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell. Exempel på funktionsnedsättningar är nedsatt rörelseförmåga, nedsatt syn-, hörsel-, eller kognitiv förmåga, dövhet och dövblindhet, besvär i andningsorgan, allergier eller överkänslighet.

Kulturrådet är en av tre myndigheter<sup>2</sup> som har i uppdrag att följa upp området kultur och fritid i regeringens strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2021–2031. Inom ramen för detta uppdrag har vi tagit fram en rapport som bygger på en enkätstudie. Vid samtliga dialoger gjorde Kulturrådet en kort presentation av studiens resultat och hade det som bakgrund inför samtalen.

I rapporten ges en övergripande bild av hur kulturaktörer inom olika sektorer under 2022 arbetat med tillgänglighet för att personer med funktionsnedsättning ska kunna besöka, delta i eller arbeta inom kulturlivet. Resultatet bygger på en enkätstudie som besvarats av cirka 740 kulturorganisationer och ska fungera som utgångspunkt för Kulturrådets fortsatta arbete med strategin.<sup>3</sup>

## Sammanfattning av samtalen om tillgänglighet

### Steg framåt men fortfarande utmaningar

Tillgänglighetsarbetet i regionerna är organisatoriskt ofta kopplat till demokrati- och rättighetsfrågor inom förvaltningen med funktionsrätt och barnrätt i fokus. Dessutom nämns regionala strategiska dokument kopplat till Agenda 2030 som viktiga för grunden i det övergripande arbetet. Detta verkar vara positivt för det övergripande och kontinuerliga arbetet med tillgänglighetsfrågor på regional nivå.

Kulturrådet stärkte kraven på tillgänglighet i villkoren för att fördela statliga medel till regional verksamhet från och med 2018. Detta följdes upp och lyftes även vid regionala dialogerna 2019. Den generella bilden från samtalen är att det tydligt skett en positiv utveckling i regionerna både vad gäller kunskap om och efterlevnad av tillgänglighetsvillkoren för att få statliga och regionala kulturmedel. Det är vanligt med handlingsplaner kring tillgänglighetsarbete, ibland kopplat till uppföljning av mänskliga rättigheter, dock ganska ofta med fokus på vård och omsorg och inte specifikt kulturområdet.

Regionala förvaltningar kan ha liknande dokument som till exempel riktlinjer eller aktivitetsplaner för systematiskt tillgänglighetsarbete. I viss mån finns även specifika handlingsplaner även på verksamhets/institutionsnivå. Några regioner bekräftar att gällande dokument är aktuella för revidering eller under revision just nu.

### Biblioteksverksamheter drivande

I samtalen återkommer regionala biblioteksutvecklande verksamheter som aktiva med att till exempel genomföra återkommande kompetenshöjande insatser. Regionala biblioteksverksamheter har också tagit fram bemötandeguiden och en regional scenkonstinstitution har genomfört särskilda utbildningsinsatser gällande bemötande. Vi fick också höra om verksamheter som lägger upp särskild information på sin hemsida om hur lokalerna kan upplevas. Andra biblioteksverksamheter har sökt stöd och för att kunna bygga in webb-information med hjälp av VR-teknik om sina lokaler på hemsidan.

---

<sup>2</sup> Kulturrådet, Myndigheten för ungdoms och civilsamhällsfrågor (MUCF) och Riksantikvarieämbetet

<sup>3</sup> [Tillgängligt kulturliv – Kulturorganisationers arbete med funktionshindersfrågor](#)

På så vis kan besökare i förväg undersöka miljön och få kunskap om vad som väntar vid ett planerat besök.

### Kontinuerligt arbete

Det framgår av samtalen att merparten av konst- och kulturverksamheterna har kommit långt vad gäller tillgängliga lokaler, olika hjälpverktyg, tydligare information på hemsidor med mera. Det lyftes exempel där samtliga kulturverksamheter inventeras löpande och kopplas till Tillgänglighetsdatabasen ([t-d.se](http://t-d.se)). Några verksamheter har också över tid utvecklat sin kompetens och skapar innehåll för att kunna ta emot publik med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller tar fram utställningar med särskilt sensoriska rum som tillgängliggör verksamheten för personer med synnedsättning.

Alla regioner har villkor eller någon form av uppdragsavtal eller överenskommelser som inkluderar tillgänglighetskrav med de kulturverksamheter som har stöd genom kultursamverkansmodellen. Det gäller även aktörer utanför modellen som har regionalt verksamhetsstöd. Efterlevnad av tillgänglighetskraven följs upp av regionerna men med olika grad av regelbundenhet. Hos många regioner sker det årligen i samband med ansökan alternativt redovisning av verksamhetsstödet eller vid ett årligt återkommande verksamhetssamtal mellan parterna. Ibland genomförs en fördjupad uppföljning specifikt kring just tillgänglighetsaspekterna inom ett kulturområde. När dessa genomförs tas ofta "kliv framåt" eftersom strålkastarljuset riktas mot perspektivet utifrån ett områdes särskilda förutsättningar. Regioner som tar fram nya kulturplaner aktualiserar också frågorna särskilt i samband med det arbetet.

### Utmaningar och möjligheter

Det kan vara mer utmanande med arbetet kring tillgänglighet för mindre aktörer med små ekonomiska marginaler och för de med verksamhet och lokaler i kulturarvmiljöer. Det finns även utmaningar vad gäller arbetslokaler för produktion av konst och kultur. Till vissa orter i respektive län kan det vara svårt att över huvud taget turnera eller göra annan uppsökande verksamhet för där helt enkelt inte finns lokaler som är tillgänglighetsanpassade. Här uttrycker några regioner frustration över att frågan om huvudansvaret för lokalerna ibland svävar mellan olika parter (kommuner, fastighetsägare, hyresgäster) och därför tenderar det att inget händer.

En annan utmaning är att hålla i gång arbetet, skapa *hållbar* kompetens på en bra grundnivå och samtidigt skapa incitament för kontinuerlig utveckling inom tillgänglighetsarbetet.

En faktor som har visat sig vara framgångsrik för långsiktighet i arbetet är att ha en särskild tillgänglighetsansvarig funktion hos varje regional kulturverksamhet. Denna funktion kan följa upp efterlevnad av villkor, arbeta med kontinuerlig kompetensutveckling och omvärldsbevaka tillgänglighetsområdet. Viktigt är dock att organisationens ledning backar upp och driver arbetet som inkluderat i alla organisatoriska processer.

Alla i en organisation behöver ha kunskap och medvetenhet i dessa frågor. Exempel som lyftes apropå detta är att ha återkommande information vid och inbjudan av personer med egna erfarenheter av funktionsnedsättning till verksamhetens arbetsplatsträffar.

Flera regioner bekräftar i samtalen att det finns en utvecklingspotential här och att den regionala nivån kan ha en samordnande roll i arbetet med kunskapshöjande insatser och erfarenhetsutbyte.

Flera regioner bekräftar att till exempel vid nybyggnation av lokaler eller vid framtagande av nya fasta utställningar är det lättare att lyckas med principen om universell utformning eller inkludera särskilda verktyg eller utformning som skapar lösningar som fungerar för så många som möjligt redan från början. Utmaningar här kan vara ekonomi och tidspress. Det gäller att redan från början planera in tid för samrådsprocesser så att det finns rätt kompetens med i planering och framtagande.

### Samråd, spetskompetens och utövarperspektiv – befintliga strukturer kan nyttjas bättre

Det finns ofta samråd med funktionshindersorganisationer eller råd med representanter för funktionshindrade centralt i regionerna. Vissa kulturförvaltningar har tillgång till dessa men så ser det inte ut över allt. Kunskapshöjande insatser och plattformar för erfarenhetsutbyte efterfrågas från många kulturaktörer. Mer kunskap och kompetensinsatser behövs inte minst kring den kognitiva miljön i lokaler som används men även kring mottagande av och förutsättningar för både besökare och personal med funktionsnedsättningar.

Flera av regionerna beskrev att de tydligare skulle kunna informera de regionala kulturverksamheterna om att samrådsmöjligheter finns på förvaltningsnivå och att regionerna också kan bistå med kompetensutvecklingsinsatser och skapa arenor för erfarenhetsutbyte. Från nationellt håll kan Kulturrådet utforska möjligheterna för den regionala nivån att på något sätt bli delaktiga i samråden med de nationella centrala funktionshindersorganisationerna.

### Både publik- och utövarperspektiv

Fokus både i det befintliga arbetet och i vårens samtal med regionerna hamnade lätt kring tillgänglighet av publika lokaler och publik verksamhet. Kulturrådet lyfte därför särskilt vikten av att alla styrenivåer behöver ha med både ett publik- och ett utövarperspektiv i utvecklingsarbetet framåt. Här kvarstår mycket att göra både vad gäller kompetensuppbyggnad och att skapa bättre förutsättningar för utövande professionella konst- och kulturskapare.

En region funderade under samtalet på möjligheten att tydligare inkludera bild- och formkonstnärer med eller utan funktionsnedsättning till sin residensverksamhet. Ett annat dilemma inom utövarperspektivet som flera regioner lyfte är de stora bristerna i utbildningskedjan för blivande professionella kulturutövare. En region funderar på om de kan arbeta för en eftergymnasial konstnärlig utbildning med fokus på utövare med funktionsnedsättning.

De regioner som har befintliga regionala konst- och kulturverksamheter med utövare med funktionsnedsättning eller med annan särskild kompetens kring funktionsnedsättningar, lyfte vikten av att dessa finns. Deras verksamheter bryter normer, bidrar till konstnärlig utveckling, synliggör möjligheten och ”banar väg” för att fler verksamheter med professionella konst- och kulturutövare med

funktionsnedsättningar kan utvecklas. Inte minst främjar de en ökad kunskap och kompetensutveckling för både regionala förvaltningar och regionala kulturaktörer vad gäller ett tillgängligt kulturliv. Share Music & Performing Arts<sup>4</sup> lyfts av många regioner som en värdefull tillgång som kunskapsbärare och pådrivare av utvecklingen.

## Kulturrådets arbete med tillgänglighet

### Vårt uppdrag

Alla ska kunna ta del av och utöva kultur oavsett funktionsförmåga. Kulturrådet är sektorsansvarig myndighet och har i uppdrag att driva på utvecklingen så att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av kulturlivet och utöva kultur på jämlika villkor med andra. Vårt arbete utgår från FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning som har undertecknats av Sverige.

Vi informerar, ger tips och stöd i frågor som rör tillgänglighet till dig som arbetar med kultur. När vi har möjlighet deltar vi som talare på konferenser och seminarier. Vi har även årliga formella samråd med nationella funktionshinderorganisationer, för att ta in synpunkter, kompetens och bli bättre i vårt strategiska tillgänglighetsarbete. Vi svarar också på remisser som rör funktionshinderpolitikens utveckling i Sverige och EU.

### Bidrag med kriterier för tillgänglighet

Det finns ett antal minimikrav på tillgänglighet kopplade till vissa bidrag som fördelas av Kulturrådet, och för det statliga bidrag som fördelas inom Kultursamverkansmodellen. Det är ett led i vårt uppdrag att arbeta för ett mer tillgängligt och jämlikt kulturliv.

Läs mer

[Tillgängligt kulturliv – Kulturorganisationers arbete med funktionshindersfrågor](#)

[Våra bidrag och tillgänglighet](#)

[Termbank på Socialstyrelsens webbplats](#)

---

<sup>4</sup> Share Music & Performing Arts är ett nationellt kunskapscenter för konstnärlig utveckling och inkludering. Verksamheten samfinansieras inom kultursamverkansmodellen med stöd från Jönköpings kommun, Region Jönköpings län, Region Skåne, Västra Götalandsregionen och Kulturrådet.

## Daniels Per-Erik RK STAB

---

**Från:** Johansson Emelie X KS KULTUR  
**Skickat:** den 1 september 2023 11:17  
**Till:** RK DIARIUM  
**Ämne:** VB: Sammanfattning från vårens samlade regionala dialoger  
**Bifogade filer:** PM Hemslojd Tillgänglighet\_rapport från regionala dialoger vår 2023.pdf

DNKS230001

---

**Emelie Johansson**  
Utvecklingsledare  
Kultur i Halland gemensamt

**Telefon:** 070-250 51 31  
**E-post:** [Emelie.X.Johansson@regionhalland.se](mailto:Emelie.X.Johansson@regionhalland.se)  
**Besöksadress:** Skonertgatan 12 A, Kronobränneriet, 30240 Halmstad  
[www.regionhalland.se](http://www.regionhalland.se)



---

**Från:** ksam <[ksam@kulturradet.se](mailto:ksam@kulturradet.se)>  
**Skickat:** den 1 september 2023 08:37  
**Till:** malena.sandgren@regionblekinge.se; Lisa.Andersson@regionblekinge.se; Jonas.olsson@regionblekinge.se; camilla.wernersson@regionblekinge.se; Brosjö Kristine /Kultur och Bildning /Falun <[kristine.brosjo@regiondalarna.se](mailto:kristine.brosjo@regiondalarna.se)>; erik.arrhen@regiondalarna.se; Krisztina.Bojtar@regiondalarna.se; Theresia.Jensen@regiondalarna.se; angelica.andersson-fihn@gotland.se; paola.ciliberto@gotland.se; karin.leoson@gotland.se; jan-olof.friman@regiongavleborg.se; carin.palmqvist.isaksson@regiongavleborg.se; frederic.thiabaud@regiongavleborg.se; elenor.noble@regiongavleborg.se; Wettermark Jonsson Karin KS STAB <[Karin.Wettermark-Jonsson@regionhalland.se](mailto:Karin.Wettermark-Jonsson@regionhalland.se)>; Johansson Emelie X KS KULTUR <[Emelie.X.Johansson@regionhalland.se](mailto:Emelie.X.Johansson@regionhalland.se)>; anna.soderback@regionjh.se; magnus.aspegren@regionjh.se; Jonsson Magnus <[magnus.jonsson@rjl.se](mailto:magnus.jonsson@rjl.se)>; karin.hermansson@rjl.se; mia.carlsson@regionkalmar.se; Cecilia.alm@regionkalmar.se; anna-karin.axelsson@kronoberg.se; Jessica.Linde@kronoberg.se; lotta.nydahl-franberg@kronoberg.se; anette.winblad-von-walter@norrboten.se; janus.brandin@norrboten.se; christine.hemdal-sandling@norrboten.se; maja.alasalmi@norrboten.se; kristina.b.nilsson@norrboten.se; anna.lyrevik@skane.se; Maria.Tsakiris <[Maria.Tsakiris@skane.se](mailto:Maria.Tsakiris@skane.se)>; mikael.palo@regionsormland.se; annika eklund@region uppsala.se; johannes.ehnsmyr@region uppsala.se; eva.k.olsson@region uppsala.se; karin.karlsson4@regionvarmland.se; stefan.westling@regionvarmland.se; joakim.sandberg@regionvasterbotten.se; linn.edlund@regionvasterbotten.se; hans.olof.furberg@rvn.se; maria.oldenmark@rvn.se; mattias.akerberg@rvn.se; lena.karlstrom@regionvastmanland.se; lotta.wederus@regionvastmanland.se; Katti Hoflin <[katti.hoflin@vgregion.se](mailto:katti.hoflin@vgregion.se)>; anna.kanelid@vgregion.se; bjorn.ohlen@vgregion.se; katarina.stromgren-sandh@regionorebrolan.se; lena.adem@regionorebrolan.se; rikard.aslund@regionostergotland.se  
**Kopia:** ksam <[ksam@kulturradet.se](mailto:ksam@kulturradet.se)>; Veronica Lamppa Lönnbro <[veronica.lamppa.lonnbro@kulturradet.se](mailto:veronica.lamppa.lonnbro@kulturradet.se)>  
**Ämne:** Sammanfattning från vårens samlade regionala dialoger

Hej

Här bifogas Kulturrådets sammanfattande PM från vårens alla dialoger. Det är ingen regelrätt *rapport* utan en sammanställning av 20 olika dialoger med er så den är förstås inte helomfattande. Vi bedömer ändå att den ger en relativt aktuell och samlad bild av vad vi fångat. Dokumentet är registrerat och offentligt men vi delar den inte aktivt på hemsidan utan skickar framför allt till er, SKR och samverkansrådet. Vi gjorde igår en presentation för Samverkansrådets chefsgrupp och även haft samtal med Sophia Alexandersson på Share Music & Performing Arts

för den del som gäller tillgängligt kulturliv.

Vid behov kan vi lyfta upp den vid kommande rundabordssamtal. Det är något vi tänkte ta upp med regionala referensgruppen nu på måndag.

Med vänlig hälsning  
Margareta Brilioth

Processledare regional kultursamverkan  
Enheten för bidrag till regioner och kommuner

## **KULTURRÅDET**

Box 27215, 102 53 Stockholm  
Tel: 08 519 264 89  
E-post: [margareta.brilioth@kulturradet.se](mailto:margareta.brilioth@kulturradet.se)  
Besök: Borgvägen 1-5

[kulturradet.se](http://kulturradet.se)  
[Hantering av personuppgifter](#)